

СЛОВО

на празника на св. Николай Чудотворец

Произнесено в руската църква Св. Николай", гр. София, 6/19.12.1946 г.

Верността към светоотеческото учение като залог за истинското духовно просвещение. Пагубността на църковния модернизъм

ДНЕС в апостолското четиво по време на Божествената литургия светата Църква предлага на нашето внимание, мои възлюбени в Христа чеда, следните думи на св. ап. Павел от неговото Послание до евреите: Покорявайте се на наставниците си и бъдете послушни (Евр. 13:17). А малко по-горе в същото послание Апостолът призовава: Помнете вашите наставници... и... подражайте на вярата им (Евр. 13:7).

Тук под наставници се разбират апостолите, а след това и техните приемници - св. отци на Църквата. Като ни посочва тези апостолски думи, светата Църква иска да слушаме във всичко св. отци и особено в областта на вярата, без която не можем да угодим на Бога и да се спасим. И това е понятно. Св. отци ни преподават спасителната вяра - тази вяра, за която Господ е казал: Който повярва и се кръсти, ще бъде спасен, а който не повярва, ще бъде осъден (Марк 16:16). Като ни наставляват в тази спасителна истинна вяра, св. отци ни предпазват от падане в най-големия и пагубен грях - от изпадането в ерес, заради която св. ап. Павел налага анатема, т. е. проклетие, с думите: Ако дори ние, или ангел от небето ви благовестеше нещо по-друго от това, що ние ви благовестихме, анатема да бъде (Гал. 1:8). А и самите св. отци на Църквата ни предпазват от всякакво изменение на догматите на вярата, установени от тях на св. Вселенски събори, защото те проклинат навеки онези, които са допусkali, допускат или ще допускат догматически изменения във вярата.

О, ако винаги слушахме св. отци съгласно този апостолски призив! Тогава Господ бързо би превръщал всички наши скърби в радости, защото послушанието към Бога е източник на райско блаженство. А да слушаме св. отци като приемници на апостолите, всъщност означава да слушаме Самия Бог. Ето защо Господ е казал: Който вас слуша, Мене слуша; и който се отмята от вас, от Мене се отмята (Лука 10:16).

Такова послушание открай време е било характерно за нашите предци, руските православни люде. По-рано във всяка градска и селска църква е

имало целия годишен кръг на Чети-Минеите, т.е. житията на светиите, съставени от св. Димитрий, митрополит Ростовски. В тях е изобразен в цялата му духовна красота чистият свят живот на Божиите угодници и се преподава светоотеческото учение, основано на Божественото Писание. Руският народ четял Чети-Минеите и се ръководел от тях в своята вяра и живот. Освен това в църквите и най-вече в манастирите по време на богослужение винаги са били предлагани на вярващите спасителни четива от творенията на св. отци на Църквата, особено на св. Теодор Студит и св. Ефрем Сирий, които така обичал да слуша руският православен народ. Но повече от всичко той обичал четивата от творенията на св. Йоан Златоуст - неговите избрани творби, известни под названието "Златна струя", или "Златоструй".

С течение на времето обаче тези благодатни просветителни източници били изоставени и забравени в нашата Руска Църква. Заменили ги духовно-учебните заведения начело с нашите Духовни академии. Последните давали тон и насока на всички останали духовни училища в Русия и били главни разсадници у нас на духовна просвета за разпространяване и утвърждаване на православната вяра в живота на руския народ.

Уви! Нашите Духовни академии не изпълниха това свое важно предназначение. В последно време в тях започна да преобладава стремежът не към светите отци, а към немските учени-богослови. Професорите от нашите академии изпълваха огромни томове с богословските си съчинения, повече от половината съдържание на които представляваха безбройни цитати и позовавания на инославни учени богослови, предимно немски.

А тези немски богослови не са имали, нямат и никога няма да имат никакво понятие за най-главното в нашата вяра и живот - за спасителната възраждаща благодат на Светия Дух. Тази благодат при тях отсъствува, тъй като лутеранството отхвърля тайнството св. Миропомазване и няма апостолското приемство, чрез което тя се излива. И тъй като в лутеранството няма благодат, то у немските богослови липсва и спасителната истина, произлизаща от същата тази благодат на Светия Дух. Защото единствено Светият Дух е Източник на тази истина. Не напразно нашият Господ и Спасител Го е нарекъл Дух на Истината.

За това, колко далече от истината се е отклонило немското богословие, свидетелствува обстоятелството, че цялото лутеранство е потънало в непроницаемия мрак на безбройни заблуди, поради което то се е разпаднало на повече от 500 секти. Самите главни учители и духовни вождове на лутеранството - техните пастори, както показва една неотдавнашна анкета, в по-голямата си част не вярват в Христа като в Бог.

Разбира се, такова раболепно преклонение пред немските богослови е достойно за най-голямо съжаление. Нашият велик учен богослов и праведник на Руската Църква епископ Теофан Затворник дори виждаше в това преклонение от страна на професорите от нашите Духовни академии причината за страшното Божие наказание над нас, изпратено ни посредством войната на Русия с Германия. В едно от своите писма той пророчески предсказа тази война, пишейки: "... Жал ми е да гледам как у нашите богослови... от начало до край - все немци, та немци. Ще вземе Господ за наказание да ни напрати тия немци, та с оръдия и щикове да ни избият от главите всякакво немско (неправославно) мъдруване".

Пита се: на какво тогава биха могли професорите от нашите Духовни академии да научат своите студенти? Каква вяра биха могли да им преподават? След като те изместиха авторитета на св. отци на заден план и дори го замениха с авторитета на немските учени-богослови, то естествено студентите можеха да направят оттук извода, че богословските възгледи на тези немски учени-богослови заслужават особено внимание. А тези възгледи отричат нашите празници и пости, отричат иконопочитанието, монашеството, безбрачния епископат и нашите св. канони.

Затова рядко някой студент излизаше от Академията с православна нагласа. Повечето студенти завършваха академическия курс на обучение с нецърковен и дори противоцърковен мироглед. Такива хора след завършване на Академията се изпращаха от църковните власти по цялата руска земя като преподаватели в многобройните Духовни семинарии.

Откъснати от живителните, благодатни извори на просвета - от св. отци на Църквата, повечето семинарски преподаватели вместо истинското светоотеческо богословие преподаваха на семинаристите или убиваща духа схоластика, или богословски либерализъм. С това те отблъскваха възпитаниците на Духовните семинарии от Православната Църква и от вярата в Бога. Ето защо по-способните от тях след завършване на

семинарския курс отиваха в университетите; малцина постъпваха в Духовните академии, а по-малко способните ставаха чиновници, селски и градски свещеници. Към това трябва да се прибави, че най-главната богословска наука - Патрологията, която би запознавала семинаристите с дивния живот и благодатното учение на св. отци на Църквата, отдавна беше изключена от списъка на семинарските науки.

Ето къде се крие коренът на църковния модернизъм с неговия стремеж към унищожаване на нашите св. канони, към изопачаване на православната вяра и към отслабване чистотата и строгостта на истинския християнски живот. Ето къде се крие коренът на този модернизъм, който причини, и то неотдавна, толкова бедствия на нашата Руска Църква, и който продължава да нанася огромни вреди в живота на другите Православни Църкви.

Възлюбени, нека се надяваме, че пророческото предупреждение на епископ Теофан за наказването ни от Бога чрез война с Германия ще окаже върху ни спасително въздействие и нашите богослови ще престанат най-сетне да се прекланят пред инославните богословски авторитети и в своето богословие ще се ръководят като от висш авторитет единствено от св. отци на Църквата. И толкова повече трябва да отбележим, че споменатото пророчество на епископ Теофан е изречено двадесет години преди първата война с Германия, а ние преживяхме вече и втора война с нея.

Наистина, бедствията в Русия и в целия свят не можаха да смирят гордите умове на професорите от Парижкия Богословски институт. Там дори сви гнездо ужасната по своята пагубност софийна ерес, която бързо се разпространи по целия свят посредством съставяните и издавани от нейния основател, прот. Сергей Булгаков, огромни софийни трудове. Ние считаме тази ерес за ужасна поради безумното и учение за София като за втори Бог, и то дори по-висш от Самата Божествена Троица.

Днес светата Църква празнува паметта на един от своите най-велики отци - св. Николай. Със своята ревностна изповедническа защита на Православието на Първия Вселенски събор в борбата с еретика Арий, той призовава и нас, възлюбени в Христа братя и сестри, да слушаме св. отци по отношение на догматите на вярата, установени от тях на седемте Вселенски събора. Нека този светоотечески призив към нас да не бъде напразен. Да не отстъпваме нито на йота от тази вяра. И дори (само за

това Господ ще ни радва и утешава и ще изпълни над нас Своите думи: ...
всичко, що поискате в молитва и вяра, ще получите (Мат. 21:22).

По молитвите на св. Николай Чудотворец нека Господ да ни спаси от
всички беди и злини и навеки да ни съедини със Себе Си за вечна радост в
Своето неизказано Небесно царство. Амин.